

ΤΙ ΕΠΙΝΕΤΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗΝ ΤΗΣ ΕΝ ΜΑΡΑΘΩΝΙ ΚΡΙΣΙΜΟΥ ΜΑΧΗΣ

«Ηλίοτ» 46 2 186 1939

Εύρισκόμεθα — ως θά ἐνθυμηταί ὁ ἀναγνώστης — εἰς τὰς παραμονάς, ἢ ἀκριβέστερον εἰς τὴν παραμονὴν τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης. Οἱ Πέρσαι, ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἰππίου, ἔχουν ἤδη διέλθει δι' ἀπλῆς κωπηλασίας εἰς τὴν ἀντίπεραν τῆς Ἑρετρίας ὄχθην, ἢ δὲ προσόρμησις ὑπῆρξεν εὐχερὴς καὶ ἀκινδυνὸς ἰδίως διὰ τὴν ἀποβίβασιν τοῦ σπουδαίου ἱππικοῦ του, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ κακὸς ἐκεῖνος Ἀθηναῖος προδότης Ἰππίας ἐστήριζε τὰς μεγαλυτέρας ἐλπίδας του. Καὶ ἐστρατοπέδευσαν... προσωρινῶς, ἔτοιμοι νὰ κατακλύσουν τὴν Ἀττικὴν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας, ὡς εἴδομεν, τρεῖς ἐπιφανεῖς φυσιογνωμαί δεσπόζουσιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Ὁ Ἀριστείδης, ὁ Δίκαιος, ὁ ἐντίμος πολίτης, ὅστις ὁμῶς ἐφοβεῖτο τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀγορᾶς, τὴν ἐξόρμησιν τοῦ ἐμπορίου καὶ τὰς ἀπὸ θαλάσσης ἰδίως ἐπιχειρήσεις, ἀντιτιθέμενος ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἰδρυσιν μεγάλου ἐπίνειου τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς. Αὐτὰ ὅλα ἦσαν πολὺ φυσικά, ἐφ' ὅσον ὁ μέχρι πτωχείας καὶ στερήσεων ἀριστοκράτης αὐτὸς ἡγεῖτο τῆς πατρίας τῶν εὐπατριδῶν, τῶν ὁποίων καὶ συνώψιζε τὰ ἰδανικά τῆς πατριάρχικης «κλειστῆς» οἰκονομίας. Ἀκόμη φυσικώτερον, εἶνε τὸ ὅτι ὅπως ἡ ὅλη πατρία του, οὕτω καὶ αὐτὸς, ἦτο «εἰρηνόφιλος». Ἐκαμεν δὲ, ἡδύνατο — ἐντὸς πλαισίου τιμωρίας πάντοτε καὶ ἀγνῶν πολιτικῶν ἡθῶν — διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναμειχθῶν εἰς τὰ ἰωνικά πράγματα, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μεγάλην Ἰωνικὴν Ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Περσῶν. Ἀλλὰ τώρα, ὅτε δὲν μένει πλέον ἀμφιβολία περὶ τῶν πεπωμένων τῆς πατρίδος του, ὁ Δίκαιος ὄχι μόνον δὲν κυλίστα εἰς τὸν θόρβον τῆς προδοσίας, ἀλλὰ καὶ παύει νὰ ἀντιδρᾷ κατὰ τοῦ ἀναποτρέπτου πλέον πολέμου καὶ τοὺς παράγοντας τῆς πατρίας του μεταπίθῃ.

Εἴδομεν ἐπίσης καὶ τὰ χαρακτηριστικά τῆς δευτέρας ἐκείνης μεγάλης φυσιογνωμίας, τοῦ Θεμιστοκλέους, εὐπατρίδου καὶ αὐτοῦ ἀλλὰ ἡγούμενου τῶν λαϊκῶν στρωμάτων, ἰδίως ὁμῶς τῆς μεσαίας τάξεως, τῆς ὁποίας καὶ ἐνστερνίζεται τὰ τολμηρὰ ἰδανικά, μὲ τὴν παράφορον μάλιστα ὁρμὴν ποὺ τὸν χαρακτηρίζει, καὶ μὲ ἐπινοήσεις, ὡς θά ἴδωμεν, τόσοι παρατόλμους, δι' ὧν ἐσώθησαν μὲν ἡ Ἑλλάς, ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ γενικώτερον ὁ «Εὐρωπαϊσμός», ἀλλ' αἱ ὁποῖαι, θά ἐπιβῶν πάντας, χωρὶς οὐδεὶς νὰ δύναται νὰ μεταπίσῃ ὅτι ὁ μέγας ἐκεῖνος τολμηρὸς ἦτο... «προδότης», ἀπεχθέστερος ἰσῶς καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ Ἐφιάλτου.

Ἀλλὰ ἡ μεγάλη στιγμή τοῦ μεγάλου αὐτοῦ πολιτικοῦ νοῦ, δὲν εἶχε σημαίνει ἀκόμη. Εὐτυχῶς δέ, διότι, τύχῃ ἀγαθῇ ἐπρόκειτο τὰς Ἀθήνας μὲ τὴν μεγάλην φυσιογνωμίαν, δυνάμεν νὰ παῖξῃ τὸν ρόλον τοῦ «ταμπλῶν», μεταξὺ τῶν δύο ἀκροτήτων. Πρόκειται περὶ τοῦ Μιλτιάδου. Τὸ δράμα τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἀνδρός θ' ἀπασχολήσῃ εἰς προσεχὲς τεύχος τὴν σελίδα περὶ τῶν ἱστορικῶν Φυσιογνωμιῶν.

Ἄς ἔχωμεν πρὸς τὸ παρὸν ὑπ' ὀφιν μας, ὅτι ὁ παλαιὸς αὐτὸς Ἀθηναῖος, λησμονημένος ἐντελὼς ἀπὸ τοὺς συμπολίτας του, κατέπλευσε μίαν ἡμέραν εἰς τὸ Φάληρον, μὲ ἰδιόκτητα πολεμικά πλοία, μὲ ἰδίους πολεμιστάς, μὲ θησαυρούς, καὶ με... μίαν θαλίαν, περὶ τῆς ὁποίας τὸ «κουτσομπολιὸ» τοῦ καιροῦ διέδωκεν ὅτι ἦτο... παλλακίς του, ἐνῶ πράγματι, ἡ ἡγεμονίς αὐτῆς τῆς Θράκης, ἦτο σύζυγος τοῦ Ἡδῆ μεσσηλικὸς «πρίγκηπος» - συζύγου.

Καὶ ἐδῶ ἐπίσης ἦτο πολὺ φυσικὸν νὰ μὴ κινήσῃ διόλου τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν Ἀθηναίων ὁ λησμονημένος αὐτὸς ποὺ κατέφθινεν εἰς τὴν γενέτειράν του ἐν πλήρει πολεμικῇ ἐξαρτύσει. Δὲν συντρέχει δὲ λόγος οὐδεὶς, νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς συμβαίνει ὡς «μικροτήτες», αἱ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διατυπωθεῖσαι κατηγορίαι, συκοφαντίαι, ὡς καὶ αἱ σχετικαὶ δίκαι πού ἐπηκολούθησαν καὶ τῶν ὁποίων θά ἴδωμεν ἀλλοῦ τὰς λεπτομερείας. Ἦσαν πάρα πολὺ φυσικά ὅλα αὐτά, ὅσον φυσικὸς ἦτο καὶ ὁ τοιοῦτου εἶδους κατάπλους τοῦ ἀνδρός, μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Θράκης ἀπὸ τοὺς Πέρσας. Ἀλλὰ ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίσθινον ὅτι ὁ «γεωφερόμενος» αὐτὸς δὲν ἐρχεται ὡς κατὰ τῆς οὐδὲ ὡς ἐπιδοῦς τύραννος, τὰ βλέμματα καὶ αἱ ἐλπίδες ἐστράφησαν πρὸς τὸν Μιλτιάδην, τῶν ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως — προκειμένου νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τὰς κρίσεις ἐκείνας στιγμὰς, ἀκομματικῶς πλέον τὰς δύο πατρίας — ὅσον καὶ ἀπὸ ἀποφασιστικῆς — προκειμένου περὶ στρατιωτικοῦ ἐμπεύρου, καθ' ἣν μάλιστα στιγμήν ἡ στρατιωτικὴ ἀρχὴ τοῦ «Ἀστεως» ὑπέφερεν, ἐφ' ὅσον αἱ λαοκρατικαὶ ἀκρότητες ἀνέθετον εἰς τὴν... τύχην τὴν φροντίδα τῆς στραταρχίας.

Ὅπως λοιπὸν αἱ περιστάσεις ἀνέδειξαν ὡς «θεόσταλτον», πράγματι, τὸν Μιλτιάδην. Εἰς αὐτὸν προφανέστατα ὀφείλονται καὶ τὰ πρῶτα μέτρα πρὸς ψυχραῖς ἀντιμετώπισιν τῆς καταστάσεως.

Οἱ Ἀθηναῖοι στέλλουσιν εἰς Σπάρτην ὄχι πλέον ἀργοκίνητον πρεσβείαν, ἀλλὰ ἓνα δρομέα, τὸν ἡμεροδρόμον Φειδιππίδην («ἡμεροδρόμος» ὡς γνωστὸν, ἦτο ὁ δυνάμενος νὰ τρέξῃ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας).

Ἐγενήθη κάποτε ζήτημα, ἐπὶ τοῦ διατὶ δὲν ἐστεύαν ἱππέα. Φαίνεται ὑπερβολικὰ τὰ πορίσματα καὶ εὐθηναὶ αἱ κρίσεις, περὶ τοῦ ὅτι οὐδεὶς τῶν εὐπατριδῶν ἤθελε νὰ θυσίῃ τὸν ἵππον του. Τὸ θέβαιον εἶνε ὅτι, δικαίως θά ἴδωμεν, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον περισσοτέρην ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς κινήμας τοῦ ταχυδρόμου τῶν ἡ εἰς τὴν ταχύτητα οἰουδήποτε ἀλόγου. Ὁ Φειδιππίδης τρέχει εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτεραν ἀποστολὴν βοήθειας. Ὡς γνωρίζομεν, οἱ Ἀθηναῖοι πρὸ τοῦ ἐπερχομένου κινδύνου, εἶχον ἤδη συνάψει συμμαχίαν μὲ τὴν Σπάρτην, ὑπὸ σκληροῦς μάλας δόξας. Ἀλλὰ ἐγνώριζον καλὰ τοὺς ἀπελπιστικῶς τοπικιστάς Σπαρτιάτας, καὶ εἶχον τὴν δευδερκειαν νὰ μὴ ἀ-

ναμείνουν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἡμεροδρόμου, ἀλλὰ νὰ λάθουν τὸ ταχύτερον τὰ μέτρα τῶν, ἀσχετῶς τοῦ ποῖαν καὶ ποσὴν βοήθειαν θά ἐστεύουν οἱ Σπαρτιάται. Ἀλλὰ ἡ στρατηγικὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Μιλτιάδου ἀνεφάνη εἰς τὸ ὅτι αὐτὸς ἐπέισε πρῶτον τοὺς στρατηγούς οἱ ὁποῖοι πάλιν ἐπέισαν τὸν ἄνθρωπον, νὰ μὴ ἀναμείνουν μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας τὸν ἐχθρὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὸν περίβολον τῆς πόλεως — ὅπως εἶχε προδικάσει ὁ Ἰππίας — ἀλλὰ νὰ ἐκκινήσουν τῆς πόλεως οἱ μάχιμοι, ὅπως ἀναμετρηθῶν μὲ τοὺς ἐπιδρομῆς ὅσον τὸ δυνατόν μακρὰν τῆς πόλεως. Βεβαίως, τὸ Ἄστυ δὲν ἡδύνατο νὰ παραμείνῃ ἔρημον ὑπερασπιστῶν κατὰ τὰς κρίσεις ἐκείνας ἡμέρας, πολλὰ μᾶλλον διότι ἐκρίθη ἀπαραίτητος καὶ μία δευτέρα ζώνη ἀμύνης. Νεώτεροι τακτικοὶ ἡσυχολήθησαν μὲ τὸ σημεῖον αὐτό. Κατὰ τοὺς μὲν ἡ δευτέρα — αὐτὴ τὴν ζώνην... ἐπερίττειεν «ἀπολύτως», ἐφ' ὅσον ἡ τύχη τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος θά ἐπαίετο εἰς τὸν Μαραθῶνα, ὅπου, ἐάν ἐπεκράτουν οἱ Πέρσαι, οὐδεμία «ζώνη» θά ἡδύνατο νὰ τοὺς συγκρατήσῃ πλέον. Συνεπῶς — κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἐκδοχὴν — ἦτο ἀσύμφορος ἡ ἐξουδυνάτισις τῶν μαχίμων δυνάμεων, πρὸς σχηματισμὸν τῆς ἐφεδρείας ἐκείνης.

Ὑπάρχει ὁμῶς καὶ ἡ ἐντίθετος ἐκδοχή. Ὅσον κρίσιμοι καὶ ἐάν ἦσαν αἱ στιγμαί, ὅσον ἀνίσος καὶ ἐάν ἦτο ὁ ἄγων, ὁ Μιλτιάδης, πρὸ πάντων, δὲν ἠκολούθησε τυχοδιωκτικὴν τακτικὴν. Ὁ ἐκδιωχθεὶς ἀπὸ τὸ θασιλεῖον τῆς συζύγου του ὄχι μόνον δὲν ἐτρομοκρατεῖτο ἀπὸ τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ προφανέστατα οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν ἀμφέβαλε περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς νικηφόρου ἀντιμετώπισεως τῶν θαρβάρων. Ἀπέδιδε δὲ σπουδαίαν σημασίαν εἰς τὴν δευτέραν ἐκείνην ζώνην ἀμύνης, προφανῶς πεπεισμένος ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔπρεπε νὰ πᾶσουν μέχρι τοῦ τελευταίου πρὶν ἀφήσουν τοὺς Πέρσας νὰ περάσουν.

Διὰ τὸν λόγον λοιπὸν αὐτόν, μόνον 9.000 ὀπλίται ἐτάχθησαν ὑπὸ τοὺς στρατηγούς. Αὐτοὶ ἦσαν πάνοπλοι, με... ἰδιοκτῆτους ἐξαρτύσεις, καὶ ὅσοι εἶγον δούλους ἠκολούθουντο ὑπ' αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ὑποπέτουν ὡς ὑπασπισταί, ἀλλὰ ἡδύνατο νὰ πολεμήσουν καὶ ὡς «φιλοὶ», ἐλαφρῶς δηλαδὴ ὀπλισμένοι. Καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ προέειν μία διευκρίνισις. Χαρακτηριστικὸν τῶν ὅλων μηδικῶν πολέμων εἶνε ὅτι αἱ ἐντιμέτωποι δυνάμεις ἦσαν ἀπὸ μέρους μὲν τῶν Ἑλλήνων δυνάμεις ἐλευθερῶν πολιτῶν, ἀπὸ μέρους δὲ τῶν Περσῶν δυνάμεις δούλων ἢ «ἡμιδούλων» καὶ προδωτῶν. Τὸ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι συμπαρέλαβον ὁμοῦ καὶ τοὺς δούλους τῶν, αὐτὸ δὲν ἀλλοιώνει τὸν χαρακτῆρα τῆς παρατάξεως τῶν ὡς ἐλευθέρων. Ἀφ' ἐνός ἡ δουλεία ἐν Ἀθήναις οὐδέποτε ἔλαβε τὴν μορφήν ποὺ εἶχεν αὐτὴ εἰς τὴν Ἀσίαν ἢ καὶ εἰς τὴν Σπάρτην, καὶ ἔπειτα εἰς Ρώμην. Ὁ δούλος τοῦ Ἀθηναίου εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτον μέλος τοῦ «οἴκου». Ἀφ' ἑτέρου οἱ πολῖται δὲν ἐνέπαινον τὸν ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ.

τό ιδιον χωριον όπου διεξάγεται η κυριακή αυτή τελετή, υπάρχει η καθολικὴ μοναστήριον και η καθολικὴ σχολή καλογραιῶν, η οποία έχει γήρεδον μπάσινετ μπόλλ και τέννις. Αι κυριακαὶ καλόγραιαι διδάσκουν εἰς τὰς μελαψὰς μαθητριάς τὰ σοφὰ πράγματα πὺδ μαθαίνουν οἱ οἱ πολιτισμένοι εἰς τὸ σχολειόν. Ἄλλ' αἱ νεάνιδες ὅταν ἀποφοιτήσουν, θὰ φορέσουν κοντὰ εἰς τὸν σταυρὸν πὺδ κρέμεται εἰς τὸ στήθος των και ἕνα φυλακτὸ διὰ τὰ κακὰ πνεύματα και ἕνα θραχιόλι ἀπὸ κοχύλια, τὸ ὁποῖον θὰ τὰς βοηθήσῃ νὰ παντρευθοῦν γρήγορα... Τὸ δῶδον, θὰ τοποθετήσουν ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν των, τὸ ξύλινον ἔδανον, πὺδ ἀπαγορεύει τὴν εἰσόδον εἰς τὸν πειρασμόν, και καθὼς θὰ λύνουν τὰ μαλλιά των προτοῦ πλαγιάσουν, θὰ σιγοτραγουδήσουν τὴν παλὰ λυπητερὴ μελωδία, πὺδ ἐπιπλήττει εὐλαβῶς τὴν θεάν. Οὐναλουθὺ, γιατί δὲν ἔστειλε σὺτε σήμερα τὸ παλληκάρι τῆς ἀγάπης των.

Αὐτὸ τὸ κράμα τῆς πίστεως και τὸν προλήψεων, τῆς μορφώσεως και τῆς διδασκαλίας, ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ζωῆς τοῦ μικροῦ κράτους. Εἰς τὰς θρησκευτικὰς λιτανείας πὺδ τελοῦνται διὰ νὰ δρέξῃ, προστίθενται αἱ εἰδωλολατρικαὶ τελεταί, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ ἐξευμενήσουν τὸ πνεῦμα τῆς βροχῆς. Διότι ὑπάρχουν δύο ἐποχαὶ εἰς τὴν Αἴτην, τὸν μεγάλων βροχῶν και τῆς ἀνομβρίας. Ἡ πρώτη ἀρχίζει τὸν Σεπτέμβριον και διαρκεῖ ὡς τὸν Μάρτιον, ἡ δευτέρα ἐπικρατεῖ καθ' ὅλον τὸ ὅπολον διάστημα τοῦ ἔτους. Οἱ ἰθαγενεῖς πιστεύουν ὅτι τὰ δύο πνεύματα πὺδ ἐκπροσωποῦν τὰς δύο ἀντὶς ἐποχὰς μάχονται συνεχῶς, εἰς κάποιο σημεῖον τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἦτο ἄγνωστον. Σήμερον, ὅμως, ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐβοήθησε τοὺς ἰθαγενεῖς νὰ τὸ... ἀνακαλύψουν. Ἔτσι, τὸ πνεῦμα τῆς ἀνομβρίας ἔχει ὁμηγήριόν του τὴν κίλασιν και τὸ πνεῦμα τῆς βροχῆς τὸν παραδείσον, καί, ὅπως λέγει τὸ σχετικὸν τραγούδι, εἰς τὸ τέλος «οἱ σατανάδες τῆς ξηρασίας φεύγουν ντροπιασμένοι σὺ καμίνι τους, γιατί ἡ βροχὴ προβάλλει νικηφόρος».

Τὸ κλίμα, τροπικόν, θερμὸν και ὑγρόν, δὲν φαίνεται νὰ εὐνοῇ πολλὸ τοὺς λευκοὺς, τοῦλάχιστον εἰς τὰς χαμηλὰς πεδιάδας. Διότι εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς, ἐπικρατεῖ πράγματι, μία ἀπὸ ἐκεῖνας τὰς αἰωνίας ἀνοίξεις τῶν παραδεισίων τόπων, σπουτὸ τοπίον μὲ τὴν πλουσίαν τῶν ἱσθησίων, ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἐξαισίας διατύγει τῆς, και ὁ ἥλιος εἰς τὴν χρυσὴν θαλωρήν του, συνθέτουν ἕνα ὕμνον ποίημα, εἰδυλλιακῆς καληνῆς... Εἰς τὰς ὀρεινὰς αὐτὰς περιοχὰς τῆς ἡμετέρας, ὅπου ὁ πολιτισμὸς εἰσέδυσε ὑπὸ τὴν μορφὴν ἐνὸς ἄριστα ὁργανωμένου τουρισμοῦ, συναντᾷ κανεῖς τὰς κοσμικὰς διασημότητας τῆς βορείου και νοτίου Ἀμερικῆς. Ἐδῶ, εἰς τὰ τεράστια και ὑπερπολυτελῆ ξενοδοχεῖα πὺδ ἔχουν ἀνεγερθῇ εἰς τὸ τέρας λαμπρῶν δρόμων, ἔρχονται νὰ ἀναπαυθοῦν οἱ ἀστέρες τοῦ κινηματογράφου, οἱ βασιλεῖς τοῦ πλοῦτου, οἱ αὐθένται τῶν μεγάλων βιομηχανιῶν. Ἀλλὰ και ἐδῶ, δίπλα εἰς αὐτὸ τὸ μυθώδες περιβάλλον τῆς κινηματογραφικῆς πολυτελείας, ἡ ἔλπις παραδοκεῖ διὰ νὰ σὰς ἐκπλήξῃ... Μικρά, ἀσχεγὸνα χωριουδάκια ἰθαγενῶν, εἰνε σπαρμένα στὰ γύρω θουνά, και ἡ ζωὴ σ' αὐτὰ, ἀσάλευτη, θαρρεῖ, ἀπὸ αἰῶνων. καλὰ μέσα εἰς μίαν διδλκὴν μακαριότητα. Τὰ ἔθνια των εἰνε ἐπίσης περιέργεια και οἱ κάτοικοί των, μολονότι διέκουν συχνὰ νὰ περνῶν ἀπὸ δίπλα των, οἱ ἀεροδυναμικὲς λιμουζίνες — ἡλιγγιῶδη και

παναρχαῖες παραδοσεῖς των. Ἡ κυρία παντρεύονται ἀφοῦ παρουν προίκα ἀπὸ τὸν καλὸν τους — συνίσταται δὲ ἡ προίκα αὐτὴ εἰς πολλὰ ἢ ὀλίγα κτήνη—οἱ ἄνδρες καπνίζουν τὰ μακρὰ «τσιμποῦνια τῆς εἰρήνης» τῶν ἐρωθεροδέρμων και οἱ γυναῖκες φαίνονται πολὺ στενοχωρημένες διότι ἡ θρησκεία και ὁ νόμος κατήγγειλαν τὴν πολυγαμίαν... Ἡ κατάργησις αὐτῆς, ἀποτελεῖ πράγματι ἕνα μέγα κοινωνικὸν ζήτημα διὰ τὴν Αἴτην. Ὑπάρχουν εἰς τὸν τόπον αὐτὸν περισσότεραι γυναῖκες ἀπὸ ἄνδρες και ἴσως δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ Αἴτη, τώρα ὅπου ὁ γυναικωνίτης δὲν ἀπασχολεῖ πλέον πολλὰς συζύγους, ἔχει γίνῃ ὁ τόπος τῆς ἐξαγωγῆς χορευτριῶν και ὑπερτριῶν. Οἱ κοπέλλες διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰνε ἐν πρώτοις ἐκεῖναι πὺδ πφορίζονται διὰ συζύγους, και πὺδ δὲν εἰνε οὔτε ὠραῖαι, οὔτε δύσμο-

μπορουν παρὰ νὰ γίνουν υπηρετίες και τέλος εἰνε ἡ κατηγορία τῶν ὠραίων, πὺδ ἀποκοτοῦν αὐτοδικαίως τὸ δικαίωμα νὰ μάθουν μουσικὴν και χορόν. Οἱ Αἰτινὲς αὐτὲς εἰνε πράγματι ἐξαισίας ὁμορφιάς, και θὰ σὰς ἔτυχε δέβαια νὰ τις θαυμάσετε εἰς τὰ νυκτερινὰ κέντρα ἢ εἰς τὸν κινηματογράφον, ὅταν τραγουδοῦν τὰ μελαγχολικά τους τραγούδια μὲ τὴν κοντράλτο συνήθως φωνὴν των, ἢ ὅταν λυγροῦν τὸ θαυμάσιο σώμα των μὲ σπανὴν χάριν, εἰς μίαν ροῦμπαν φρενήρους οὐθμοῦ. Αὐτὲς ἀποτελοῦν και τὸ κακὲρ τῆς Αἴτης, ὑπάρχει δὲ ἕνα εἶδος ὑπερηφάνειας και εἰς τὸν τελευταῖον ἰθαγενὴ διὰ τὴν φήμην πὺδ ἀπολαμβάνουν τὰ ἔργα αὐτὰ προϊόντα τῆς πατρίδος των.

Εἰς τὸ Πόρτ - ὦ - Πρένς, ἡ παρουσία τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας και τοῦ (Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 450)

Αἱ κυρία εἰς τὴν Αἴτην εἰνε χειραφετημένα περισσότερον ἀπὸ τὰς λευκάς. Ἀπόδειξις ὅτι ἀντὶ τοῦ εὐαίσθητου σιγαρέττου προτιμοῦν τὰ μακρὰ τσιμποῦκια, τὰ ὁποῖα σπανίως ἀποχωρίζονται

ΜΕΓΑΛΑΙ ΑΝΤΙΛΛΑΙ

ΚΟΝΒΑ ΑΙΤΗ ΣΑΝΤΙΑΓΟ ΠΟΡΤΟ-ΡΙΚΟ

ΠΟΡΤ-Σ-ΠΡΕΝΣ ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜ. (ΜΗ. ΠΟΛ.)

ΙΑΜΑΤ'ΚΗ ΚΙΝΓΚΣΤΟΝ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ ΘΑΛ. (ΒΡΕΤ.)

και «ψιλά», ειμή μόνον εις εκείνους τούς δούλους εις τούς οποίους είχαν απεριόριστον έμπιστοσύνην, όπερ σημαίνει ότι πολλοί εξ αυτών ήσαν πιστοί και συνεπώς ηγχαριστημένοι από τούς κυρίους των, πάντως δε έβελούσιως προσεφέρθησαν να πολεμήσουν.

Προδιαγεγραμμένον σχέδιον οι Αθηναίοι δεν είχαν άλλο από το ότι έπρόκειτο να πολεμήσουν τον ύπερ πάντων άγώνα, ύπερ θωμών και έστίων. Έπίσης οι στρατηγοί δεν είχαν αποκρύψει, ότι την πρωτοβουλίαν των επιχειρήσεων είχαν αποσθήποτε μεχρι στιγμής ο έχθρος, ότι ή μάχη θα εδιδετο επί πεδίου εκλεγέντος από τον έχθρον και ότι τέλος πάντων, εις αυτό τουτό το στρατόπεδον έμελλε να κανονισθή ή περαιτέρω ενέργεια, συιφώνως και αναλόγως προς τας περιστάσεις. Έκεί όμως διεφώνησαν οι στρατηγοί. Η δε διαφωνία συνίστατο εις τουτό:

Ο Μιλτιάδης, ούτε λίγο ούτε πολύ, ήθελε να μετατρέψη την άμυνα εις επίβειν. Η πολύχρονος πειρά του ανα τούς διαφόρους θρακικούς πολέμους, του είχε διδάξει ότι δεν ύπάρχει καλύτερα άμυνα από την επίβειν. Εις την συγκεκριμένη μάλιστα περίπτωσει, έπιστευεν ότι δεν είχε και δυνατότητα εκλογής. Ως και ανώτερω αναφέρουμεν, κατά τον Μιλτιάδην, ή τύχη των Αθηνών ήεπε να παιχθί όσον το δυνατόν μακράν από τας Αθήνας. Έξ άλλου, ο έμπειρος αυτός στρατιωτικός άντελαμβάνετο ότι είχαν ύπερ αυτού τούς δύο πρωταρχικούς συντέλεστας πάσης νίκης, την άξιαν του άντικειμενικού σκοπού — άγών ύπερ των όλων — και τον ψυχολογικόν παράγοντα, το άκμαϊστότατον δηλονότι ήθικόν των Αθηναίων, οι όποιοι έν εξαλλω ενθου-

Η ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΣΚΩΛΗΚΟΕΙΔΙΤΙΔΟΣ

Η αίτια ήτις προκαλεί την σκωληκοειδίτιδα δεν είχαν ανακαλυφθί. Άπλώς ήτο γνωστή ή άφορη ή άσθενείας, εισχώρησις μολυντικών στοιχείων έντός του τοιχώματος της σκωληκοειδούς αποφύσεως, ήτις παρουσιάζει, άλλωστε, εύπάθειαν κατά την νεαράν ήλικίαν, καθ ήν και σημειούνται αι περισσότερες περιπτώσεις της άσθενείας ταύτης.

Άλλά διά ποίον λόγον, ένθ' επί ετη εισέρχονται εις την απόφυσιν μολυντικά στοιχεία, δεν εισδύνει εις το τοίχωμά της, εξαφνικά γίνεται ή εισχώρησις διά του έσωτερικού επικαλύμματος του τοιχώματος και κατά συνέπειαν έπέχεται ή μόλυνσις; Πολλοί ύποθέσεις είχαν γίνει. Τώρα οι Αμερικανοί ιατροί Ουόγκεντιν και Ντένις άγγέλλουν ότι εύρησαν την αίτίαν της νόσου. Η αίτία αυτή είνε εμφραξις των πόρων δι' όν εκχέεται ύγρον αποκλείον την επαφήν μολυσματικών ουσιών και τοιχώματος. Η έκκρισις του ύγρου, γινομένη καθ' όλην την επιφάνειαν της αποφύσεως, προφυλάσσει αυτήν. Όταν το ύγρον λειψή, το τοίχωμα προσβάλλεται, φθείρεται εις τι μέρος αυτό και προκαλείται ή μόλυνσις.

Κατά τούς αυτούς ιατρούς, μόνον ο άνθρωπος, ο κύνιλος και ο χιμπατζής έχουν αποφύσεις εκκρινούσας το προστατευτικόν ύγρον. Αι παρατηρήσεις απέδειξαν ότι και προσωρινή άόκη εμφραξις προκαλεί συνεχώς αυξανόμενην πίεσιν έντός της αποφύσεως.

σιασμός έρριπτον επί του πεδίου της μάχης τόν πάν διά τόν πάν, άσυγκράτητοι και ύπερηνθουσιώδεις προς επίβειν. Οι άνδρες όλων των φυλών διεπνέοντο από ένα και τό αυτό συναίσθημα. Ποό του κοινού κινδύνου είχαν λημονήσει τας κομματικές μικρότητας. Έπί πλέον υπό τό κύμα του ένθουσιασμού, ούδεμία έδόθη προσοχή εις τό ζήτημα του άνεφοδιασμού και των ύλικών αναγκών. Έστω και όλιγόκαιρος άργοπορία θα κατέρριπτε τό ήθικόν των έλευθέρων πολεμιστών. Αι ύλικοι έλλείψεις, ή κατάπτωσις του ένθουσιασμού, αι δυσχέρειαι, ή ψυχραιμότερα ανάμετρησις και σύγκρισις των έλαχίστων δυναμείων των προς τας τεραστίας δυνάμεις του έχθρου, όλα αυτά, θα έσθονον ένδεχομένων την θείαν και παντοδύναμον φύλα. Άλλά ύπήρχε και κάτι άκόμη σημαντικώτερον. Οι ήττοπαθείς και οι ήθικώς τετραυματισμένοι δεν έλειπον από τό άστυ. Ζωντανός όργανισμός, ως ή πόλις των Αθηνών, δεν ήτο δυνατόν παρά να έχη και... περιτώματα πολιτών. Αυτοί λοιπόν ήτο ένδεχόμενον να μεταβληθούν εις πράκτορας της τόσον καλώς όργανωμένης «μυστικής ύπηρεσίας» των Περσών. Άλλως τε, τό παράδειγμα της Έρετρίας ήτο πρόσφατον.

Όλα αυτά είχαν ύπ' όφιν ο Μιλτιάδης, πεπεισμένος ότι ή μάχη ήεπε να δοθί εις τόν Μαραθώνα. Κατωρθώσε μάλιστα να πείση και τέσσαρες εκ των στρατηγών, οι όποιοι έτάχθησαν ύπερ αυτού. Οι άλλοι στρατηγοί άντεδρών και είχαν ένα πολύ άσχημον επιχείρημα προς τουτό. Ήτο πράγματι αυτόχημα «άστειον» τό να παραταχθί εις άναπεπταμένον πεδίον μία δράξ επιπυθμένων, των οποίων ο αριθμός δεν υπερέβαινε τας 9.000 έναντι των πολλών μυριάδων των Περσών. Καμμία άκόμη βοήθεια, από πουθενά. Οι Πλαταιείς είχαν υποσχεθί, και πράγματι ήτοιμάζοντο να στείλουν επικουρίαν, ή όποία όμως θα έφθανε μόλις εις τό δέκατον των Αθηναϊκών δυνάμεων. Πώς λοιπόν να άποτολημθί τοιούτον έγχείρημα; Διά μόνου του όγκου των, οι Πέρσαι θα συνέτριβον τούς Έλληνας. Παρ' όλα αυτά, ο Μιλτιάδης ήτο άνένδοτος. Έπίστευεν άκράδαντως εις τά όσα έπίστευε. Τό έπιτελείον των στρατηγών εύρέθη έν Ισοψηφία. Έλειπε δε ή κρίσιμος ψήφος, ή του πολεμάρχου, του έχοντος τό προνόμιον να ήγήται του δεξιού κέρατος της παρατάξεως. Πολεμαρχο ήτο ο Καλλίμαχος ο Αφιδναίος. Υπήρξε λοιπόν στιγμή κατά την όποιαν ο όλος Έλληνικός αλλά και Εύρωπαϊκός πολιτισμός έξηρτήθη από ένα «ναί» και από ένα «όχι» του ανθρώπου αυτού, ο όποιος δεν ήτο καλός - καλός ούτε «στρατιωτικός», με την έννοίαν που διδμεν σήμερα εις την λέξιν. Από την άποφασιστικήν ψήφον του άνθρώπου έξηρτήθη τό πάν. Γενικός και μεγάλος ο Καλλίμαχος έτάχθη με τόν Μιλτιάδην.

Άλλά δεν ήτο μόνον αυτό. Υπήρχεν ένας άλλος φοβερός κίνδυνος. Η τύχη των Αθηνών και της Έλλάδος, ως ειπομεν, έξηρτάτο από την... τώνην, εις τά στρατιωτικά ζητήματα. Οι στρατηγοί εξέλεγοντο όπως εξέλεγοντο άλλοτε οι νεώτεροι... «βλαχοδήμαρχοι». Και, τό πολύ χειρότερον, παρεγνωρίζοντο όλα τά τεχνικά ζητήματα, έκαστος δε των δέκα στρατηγών άνελάμβανε επί 24ωρον την άρχηγίαν. Είνε ανάγκη να επιμεινόμεν εις τόν ένδεχόμενον τραγέλαφον, που δεν άπεκλείετο

να έπακολουθήση, όταν την κάθε ήμέραν του πολέμου ο κάθε «στρατηγός» είχε τό δικαίωμα να κάμη τό άντίθετον από εκείνο που έκαιεν ο συνάδελφός του την προηγούμενην ήμέραν. Άλλά και έδώ ή άγαθή τύχη έπενόηγησεν, ένσαρκωθεΐσα την φοράν αυτήν εις τό πρόσωπον του Άριστεΐδου. Αυτός πρώτος έσήμανε τόν κώδωνα του κινδύνου με τό άκαταλόγιστον εκείνο σύστημα και παρεχώρησε τά προνόμια του εις τόν Μιλτιάδην. Όχι δε μόνον αυτό, αλλά προσεπάθησε να πείση και τούς άλλους να τόν μιμηθούν και τό έπέτυχεν.

Έπί τέλους, ή μικρά εκείνη στρατιά των έλευθέρων είχε τόν ιθύνοντα νοϋν της, είχε τόν έν α άρχηγόν, την μίαν θέλησιν. Και ή θέλησις αυτή ένεσαρκούτο εις τό πρόσωπον του πράγματι άρίστου.

Συνθησιμένος εις τό να δεσπόζη και να άρχη, ο Μιλτιάδης, ο όποιος είνε θαύμα πως ύπέστη μέχρι τοϋδε τούς λαοκρατικούς θεσμούς των Αθηνών, άνέλαβε τά ήνία με σπιθαράν και χαλύβδινον χείρα. Και τά έκράτησε τά ήνία αυτά σταθερώτερα από ότι θα ήδύνατο να τά κρατήσει κάθε άλλος Αθηναίος. Και πριν άπ' όλα, έδέχθη «πως και πως» την άσήμενον βοήθειαν του έσπελλον οι Πλαταιείς. Έν τώ μεταξύ, ήσυχλήθη με την λεπτομερή έπισκόπησιν του πεδίου της μάχης. Ο ξενητευμένος αυτός φυσικόν ήτο να είχε λημονήσει την αρκετά άπομακρυσμένην πεδιάδα και ήθελε τώρα να την γνωρίση εις όλες τας λεπτομερείας της. Ο έμπειρος όφθαλμός του άνεγνώρισεν άμέσως, ότι ο Μαραθών δεν παρουσιάζε διά τούς Πέρσας ιδεώδες πεδίον μάχης, ως έφαντάζετο ο Ιππίας.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Η συνέχεια.

ΜΕΛΙΣΣΑΙ ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΚΟΙ

Πολλάκις εις κυψέλας μελισσών εύρίσκονται, καλυπτόμενα υπό κηρού, πτώματα ποντικών. Οι μελετητά της ζωής των μελισσών δεν ήδυνήθησαν έως τώρα ν' άποκαλύψουν πως εύρίσκονται τά πτώματα ταύτα έντός των κυψελών, μολονότι είνε γνωστόν ότι ποντικοί εισβάλλουν εις κυψέλας και επιφέρουν καταστροφάς.

Συνεργάτης Άγγλικού περιοδικού παρέχει ήδη την σχετικήν εξήγησιν. Οι ποντικοί, γράφει, εισέρχονται εις τας κυψέλας κατά τόν χειμώνα, ότε αι μέλισσαι είνε ναρκωμένοι, και τρώγουν τόσον τό μέλι όσον και τόν κηρόν. Ένίοτε όμως παρσύρονται από τό κλεπτικόν πάθος και εξακολουθούν τας επιδρομάς κατά τας άρχάς της άνοιξέως, ότε αι μέλισσαι άνακτούν την ζωηρότητά των. Τότε αταί επιτίθενται κατά των κλεπτών και τά κεντημάτα των προκύνουν τόν θάνατον ενός ή περισσότερων ποντικών. Άλλά αι μέλισσαι δεν έχουν την δύναμιν να σύρουν έξω της κυψέλης τά πτώματα των έχθρων των. Δι' να μη έπέλθη ή μόλυνσις εκ της άποσυνθέσεως αυτών, εκκρίνουν ειδικόν ύγρον, τό όποιον άμέσως πήγνυται και διά του όποιον καλύπτονται τά πτώματα. Τό ύγρον τοϋτο δεν είνε κηρός, όμοιάζει δε προς αυτόν. Τά πτώματα θάπτονται ούτως άεροστεγώς και ή κυψέλη δεν μολύνεται.

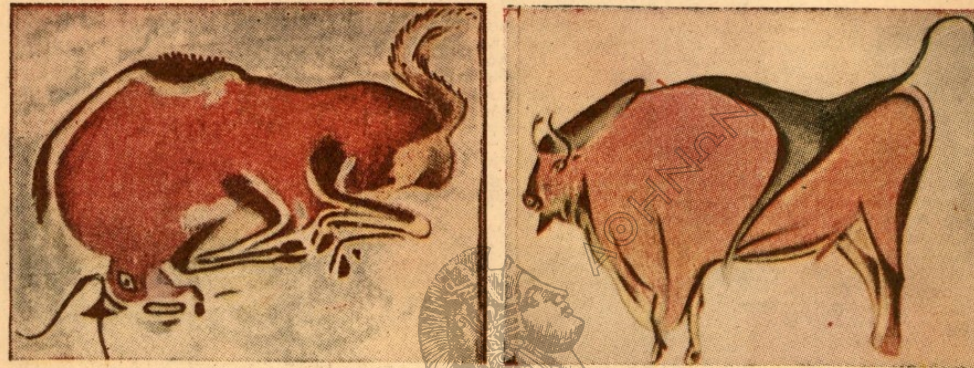
Η ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΟΝΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Ο πρωτόγονος άνθρωπος δὲν περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ δημιουργήσῃ τὰ καλλιτεχνήματά του μόνον ἐπὶ τεμαχίων ὀστέων καὶ κεράτων. Πρώτην ὕλην ἐκφύσεως τῶν συναισθημάτων του εἰς αισθητικὰς μορφὰς τοῦ προσέφερον καὶ τὰ τοιχώματα τῶν σπηλαίων, ὅπου κατῴκει. Τὰ πλεῖστα τῶν σπηλαίων αὐτῶν εἰς τὰ τοιχώματά των φέρουν ἰχθυογραφήσεις χαραγμέναις καὶ σκαλιστά σχέδια. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν δτι μόνον οἱ Μπρόιλ, Καπιτάν καὶ Πε-

τος... Τέλος συμβαίνει ἐπίσης νὰ εἴναι εὖτω πως ἐπεξεργασμένοι ὁ θράχος τοῦ τοιχώματος, ὥστε ἡ εἰκὼν νὰ ἀποδίδεται ἀνάγλυφος.

Χαρακτηριστικώτερα μαρτυρικὰ καὶ περιγραφὰς ἀσφαλεῖς μᾶς παρέχουν οἱ ὡς ἄνω ἀναφερθέντες ἐρευνῆται, ἀναφέροντες σὺν τοῖς ἄλλοις τὰ ἑξῆς: «Ὅλαι αἱ εἰκόνες εἶνε χαραγμέναι εἰς καθέτους θράχους τῶν τοιχωμάτων τοῦ σπηλαίου, εἰς μήκος... ἑκατὸν περίπου μέτρων ἐξ ἐκάστης πλευρᾶς. Τὸ

μὲν τῶν τεχνοκριτῶν αὐτὸ φαίνεται ἐ...φοθερὸν εἰς δύναμιν, ἀκίνητον μὲν, ἀλλὰ παῖζον μὲ τὴν προσοκίδα του». Ἄλλο χαρακτηριστικὸν παράδειγμα εἶνε οἱ χονδροὶ θίσωνες τοῦ σπηλαίου τῆς Ἀλταμίρας, ἐν Ἰσπανίᾳ, «ἐπιγμέναι εἰς τὰ λίπη των», ὁ ἐφορμῶν καὶ ὁ ἡρεμῶν. Πλήρη χάριτος κρίνονται τὰ χαράγματα ἀγριοαιγῶν τὰ ἀνευρεθέντα εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Παίρ - νὸν - Παίρ. Ἐξ ὧν αὐτῶν καταφαίνεται ὅτι οἱ καλλιτέχναι τῆς τεταρτογενοῦς

Δύο εἰκόνες ἀπὸ τὸ σπήλαιον τῆς Ἀλταμίρας. Ὁ «ἐφορμῶν» καὶ ὁ «ἡρεμῶν» βίσων.

ρονὸ ἀνεκάλυψαν καὶ περιέγραψαν πλῆθος εἰκόνων, εἰς δὲ τὸ σπήλαιον τῆς ἐν Γαλλίᾳ Κομπάρέλ, ἀνεῦρον ὄχι ὀλιγώτερα τῶν 110 τοιοῦτων καλλιτεχνημάτων.

Τὰ εὐρήματα αὐτὰ ἔχουν σημασίαν κατὰ πολὺ σπουδαιότεραν ἐκείνης ποῦ θὰ ἐνόμιζέ τις ἐκ πρώτης καὶ ἐπιπολαίας ὀψεως. Δὲν μᾶς φανερώουν ἀπλῶς καὶ μόνον ὅτι ὁ πρωτόγονος ἄνθρωπος ἠρέσκειτο εἰς τὸ νὰ διακοσμήσῃ τὴν κατοικίαν του εὐπρεπέστερον ἀσφαλῶς καὶ μὲ ἀσυγκρίτως «καλύτερον» «γοῦστο», ἀπ' ὅ,τι ἀρέσκονται νὰ διακοσμοῦν τὰς ἰδικὰς των κατοικίας ὡς ῥισμένοι σύγχρονοί μας. Τὰ σχέδια μαρτυροῦν καὶ κάτι ἄλλο, σπουδαιότερον, ὡς εἴπομεν. Ἐν πρώτοις, δὲν εἶνε μικρογραφαί ἢ καλλιτεχνήματα περιωρισμένων διαστάσεων, ὡς συμβαίνει μὲ τὰ ἐπὶ ὀστέων ἢ κεράτων ἔργα τέχνης. Εἶνε κατωμένα εἰς μεγάλας διαστάσεις, κάποτε δὲ καὶ τεραστίως. Αὐτὸ μᾶς ἐπιτρέπει νὰ μελετήσωμεν πολὺ καλύτερα τὸ σχέδιον ἀλλὰ καὶ τὴν τεχνολογίαν. Τὰ τυχόν «λάθη» ἢ τὰ καλλιτεχνικὰ χαρίσματα, φαίνονται ἐδῶ πολὺ σαφέστερον. Ἐξ ἄλλου, τὰ χαράγματα εἶνε ἄλλοτε θαυμάσια χαράγματα, ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι ἵππηρον τὰ κατὰλληλα τεχνικὰ μέσα δίχως νὰ παρεμποδίζεται ὁ καλλιτέχνης εἰς τὸ ἔργον του, ἄλλοτε δὲ τὰ χαράγματα εἶνε κατὰ πολὺ ἐλαφρότερα, ὅποτε, πάλιν φαίνεται ἡ αὐτοπεποιθὴς καὶ ἡ ἀσφάλεια χειρὸς τοῦ τεχνίτου. Πῶς πάλιν ἡ εἰκὼν τοῦ περισταμένου ζώου εἶνε τόσο λεπτή ὥστε διαχωρίζονται ἀκόμη καὶ αἱ τρίχες τοῦ τρώμα-

τος... ἕκαστης εἰκόνος ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 1 μέτρον καὶ 50 ἐκ. ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ εἰκόνες ὕψους 15 μέχρι 20 μέτρων ἀπὸ τὸ σημερινὸν ἐπίπεδον τοῦ σπηλαίου. Ἀλλὰ πάλιν φθάνουν μέχρι τοῦ στεγώματος, τὸ ὁποῖον κατὰ κανόνα εἶνε χαμηλόν, μέχρις ὕψους ἑνὸς ἢ δύο μέτρων. Βεβαίως αἱ διαστάσεις αὐταὶ δὲν εἶνε αἱ ἀκριβεῖς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διότι οἱ σταλακτίται, ἐπικαθίσσαντες καὶ ἀποτελέσαντες στρώματα ἐπὶ στρωμάτων, παρεμόρφωσαν μοιραῖως τὴν κατασκευὴν τοῦ σπηλαίου καὶ ἰδίως τὸ ὕψος αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Εἰς ὁρισμένα σπήλαια αἱ εἰκόνες εἶνε θαυμάσια χαραγμέναι εἰς τὰ τοιχώματα. Τὰ χαράγματα φθάνουν κάποτε εἰς βάθος 5 καὶ 6 χιλιοστομέτρων. Τὸ πλάτος τῶν γραμμῶν αὐτῶν εἶνε συχνὰ ἀνάλογον μὲ τὸ βάθος των. Συγχρότητα συμβαίνει νὰ ἔχουν καλυφθῇ ἀπὸ σταλαγματικὸν ἐπίχρισμα, πάχους ἑνὸς μέχρι τριῶν χιλιοστών, μερικαὶ ἀπὸ τὰς εἰκόνας αὐτὰς εἶνε κατεσκευασμένοι μὲ λεπτὰς χαράξεις, εἰς τρόπον ὥστε ἐνθυμίζουν ἀπλὰ ξυσμάματα τοῦ θράχου.

Ἄλλο πάλιν ἐκφράζεται ἡ γνώμη ὅτι ἡ ἀπαλὴ αὐτὴ χάραξις καὶ τὰ ἀπλὰ «ξυσμάτα» ἐπὶ τοῦ θράχου δυνατόν νὰ ἀπετέλουν ὁρισμένην «γνωτοπρίαν», νὰ ἐγίνοντο δὲ οὕτω ἀπὸ σκοποῦ.

Μεταξὺ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν αὐτῶν εἰκόνων αὐτὰς ἀναφέρεται τὸ περίφημον «Μαμουθ τῆς Κομπάρέλ» τὸ ἀνευρεθὲν ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ ὁμωνύμου σπηλαίου. Κατὰ τὴν γνώ-

περίοδον εἶχον εἰς τὴν διάθεσιν των ἀναριθμητὰ τεχνικὰ μέσα, τὰ ὅποια βεβαίως κατεσκεύαζον μόνον των. Ὁμοῦ δὲ μετὰ τῶν τεχνικῶν ἐκείνων μέσων, εἶχον καὶ τὴν ἰδιοφυίαν καὶ τὴν τεχνολογίαν καὶ τὴν ἐμπνευσιν, ποὺ τοὺς ἔκαμε νὰ ἀποδίδουν τόσον διαφοροτρόπως τὰ συναισθηματὰ των, νὰ ἀπεικονίζον τὸν ἑξῶ κόσμον, δίχως ποτὲ νὰ μιμοῦνται ἢ νὰ ἀντιγραφῶν δουλοπρεπῶς, οὔτε τοὺς ἄλλους, οὔτε καὶ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν των.

Κατὰ τὴν γνώμην νεωτέρων εἰδικῶν καὶ πολυἀριθμοὶ ἀναπαράστασεις ζώων εἶνε μαρτυρικὸν τῆς προσοχῆς τὴν ὅποιαν ἀπέδιδεν ὁ τότε ἄνθρωπος εἰς τὰ ζῶα, τῶν ὁποίων φαίνεται ἀκόμη νὰ εἶχε μαγικὴν δύναμιν ἢ ἀπεικόνισις.

Ὅλαι αἱ τελευταῖαι ἀνακαλύψεις ἐπιβεβαιοῦν τὴν ὑπόθεσιν αὐτήν. Εἰς τὸ Ἑυζί, ἀνευρέθησαν δύο στήλαι ὕψους 75 περίπου ἑκατοστῶν, ἐπὶ τῆς μιᾶς τῶν ὁποίων εἶναι ἐξωγραφισμένον ἕνα ἄλλο, ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης τάρανδος μετὰ τοῦ νεογνοῦ τῆς.

Αἱ δύο αὐταὶ στήλαι εὐρίσκοντο εἰς ἀπομονωμένην γωνίαν σκοτεινὴν, εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ σπηλαίου, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐνισχύεται ἡ ὑπόθεσις — ἐφόσον ἐπιτρέπουν πρόωροι συμπερασμοί — ὅτι ὁ προορισμὸς τῶν σπηλαίων αὐτῶν ἦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θρησκευτικὸς.

Χαρακτηριστικὸν εἶνε ἐπίσης ὅτι ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ καλλιτεχνήματα λείπει ἡ ἀπεικόνισις φυτῶν καὶ ἀνθέων. Αὐτὸ δὲ παρατηρεῖται καθ' ὅλην. (Συνέχεια εἰς τὴν Σελίδα 432).